

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування

СЛАВІК Р.В., АНТОНЮК О.С.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КУРСУ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

« СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ »

для студентів географічного факультету, спеціальностей 106 «Середня освіта. Географія», 014.07 «Середня освіта. Географія» 103 «Науки про Землю. Природнича географія»

Ужгород - 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування

СЛАВІК Р.В., АНТОНЮК О.С.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КУРСУ
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
« СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ »

для студентів географічного факультету, спеціальностей 106 «Середня освіта. Географія», 014.07 «Середня освіта. Географія» 103 «Науки про Землю. Природнича географія»

Ужгород - 2020

УДК 378.637

Навчально-методичні рекомендації до курсу навчальної практики «Соціально-економіко-географічної» для студентів географічного факультету, спеціальностей 106 «Середня освіта. Географія», 014.07 «Середня освіта. Географія» 103 «Науки про Землю. Природнича географія».

Укл.: Р.В. Славік, О.С. Антонюк. – Ужгород, 2020. – 20 с.

Укладач: Славік Р.В., доцент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», к.ек. наук, доцент.

Антонюк О.С., ст. викл. кафедри фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рецензенти: Фащевський М.І., доктор географічних наук, професор.

Салюк М.Р., кандидат географічних наук, доцент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рекомендовано до друку кафедрою фізичної географії та раціонального природокористування географічного факультету ДВНЗ «Ужгородського національного університету», протокол №1 від 28 серпня 2020 року

Рекомендовано до друку методичною комісією географічного факультету ДВНЗ «Ужгородського національного університету», протокол №1 від 28 серпня 2020 року.

Ужгородський національний університет, 2020

ЗМІСТ

1. Вступні зауваження.....	5
2. Тематичний план вивчення дисципліни.....	9
3. Розгорнута програма практики.....	10
3.1. Підготовчий етап.....	10
3.2. Польовий етап.....	12
3.3. Камеральний етап.....	14
3.4. Підсумковий контроль.....	14
4. Критерії оцінювання результатів практики.....	15
5. Рекомендована література.....	18
6. Завдання для самостійної роботи студентів та рекомендації щодо їх виконання.....	19
7. Додатки.....	20

1. ВСТУПНІ ЗАУВАЖЕННЯ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна практика «Соціально-економіко-географічна» є частиною професійної підготовки бакалаврів географії зі спеціальностей 106 «Середня освіта. Географія», 014.07 «Середня освіта. Географія» 103 «Науки про Землю. Природнича географія». На навчальну практику відводиться 135 годин (4,5 кредитів), з яких індивідуальної роботи студентів під керівництвом викладача 90 годин та самостійної роботи студентів 45 годин. Навчальну практику проходять студенти другого курсу географічного факультету денної форми навчання та третього курсу заочної форми навчання.

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 135	2	3
Кількість модулів – 1	Семестр:	
	IV	VI
	Лекції:	
	-	-
	Практичні (семінарські):	
	-	-
	Лабораторні:	
	-	-
	Самостійна робота/ Індивідуальна робота під керівництвом викладача	
	45 / 90 год.	90 / 45 год.

Метою навчальної практики «Соціально-економіко-географічної» є поглибити і закріпити теоретичні знання з економічної і соціальної географії, продовжити розвиток навчальних вмінь та навичок студентів стосовно

соціально-економічних досліджень у процесі комплексного суспільно-географічного вивчення конкретного регіону, знайомство з елементами галузевих територіальних систем, аналіз взаємозв'язку природних компонентів з соціально-економічними процесами в межах регіону. Навчальна практика «Соціально- економіко- географічна» є міжзональною практикою, тривалістю 6 тижнів, що проходить в районі Чорноморського узбережжя (міста Одеса та Білгород-Дністровський, селищ Затока, Вилкове, Шабо), на основі договору про проходження практики між ДВНЗ «УжНУ» та Одеським національним університетом ім. І.І.Мечникова (географічним факультетом).

Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомити студентів з принципами і методами організації маршрутних і стаціонарних соціально-економічних регіональних досліджень;
- показати можливості пошуку, здобуття і системно-структурного економіко-географічного аналізу різноманітної статистичної, технологічної, соціологічної, картографічної, візуальної інформації за різними типами соціально-економічних об'єктів і територіально-виробничих комплексів;
- формувати комплексне уявлення про місце і роль регіону, що вивчається, в соціально-економічному комплексі країни, його ресурсному потенціалі, особливостях територіальної організації населення, господарства, соціальної сфери та її інфраструктури;
- звернути увагу на унікальні природні та визначні історико-культурні пам'ятки; своєрідність звичаїв, традицій народних промислів і оцінити їх значення з погляду перспектив соціально-економічного розвитку регіону;
- дати чітке розуміння суті складання комплексної економіко-географічної характеристики регіону з виявленням головних факторів, своєрідності, територіальної диференціації, актуальних проблем і можливих перспектив його соціально-економічного розвитку;
- закріпити практичні навички первинного збору матеріалів під час польового етапу і підготовки їх до аналізу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності(ЗК 2);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 3);
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК 5);
- здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК 6);

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7);
- навички міжособистісної взаємодії (ЗК 8);
- здатність працювати автономно (ЗК 9);
- навички здійснення безпечної діяльності (ЗК 10);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12);
- здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів (ФК 1);
- здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства (ФК 2);
- здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах (ФК 3);
- здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтно-оболонки (ФК 4);
- здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах (ФК 5);
- здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання (ФК 6);
- знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації (ФК 7);
- самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати (ФК 8);
- здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності (ФК 9);
- здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси (ФК 10);
- здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах (ФК 11).

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами проходження навчальної практики «**Соціально-економіко-географічної**» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми (ОП): ОПП підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 «Географія»:

ОК 2.17 “Регіональна економічна та соціальна географія”;

ОК 2.18 “Фізична географія та природно-ресурсний потенціал України”

ОК 2.19 “Економічна і соціальна географія України”

ОК 2.20 “Географія світового господарства”

ОК 2.22 “Основи суспільної географії”

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Освітньо-професійна програма здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 «Географія »», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.	ПРН 1
Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.	ПРН 2
Пояснювати особливості організації географічного простору.	ПРН 3
Аналізувати географічний потенціал території.	ПРН 4
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.	ПРН 5
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.	ПРН 6
Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.	ПРН 7
Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.	ПРН 8
Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.	ПРН 9
Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.	ПРН 11

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після проходження навчальної практики «**Соціально-економіко-географічної**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати основні засади теорії галузевого і регіонального аналізу промислових комплексів, економічні і природні передумови їх територіальної організації;	ПРН 1

Вміти шукати, збирати та обробляти різноманітні фактичні дані та характеризувати умови та особливості соціально-економічного розвитку регіону;	ПРН 2
Знати закономірності поширення та властивості функціонування фізико-географічних одиниць	ПРН 3,7
Знати особливості організації та проведення економіко-географічних маршрутних, стаціонарних і експедиційних досліджень та спостережень;	ПРН 3,5
Уміти володіти методами суспільно-географічних досліджень, збору, обробки, аналізу географічної інформації, що дозволяють виявити фактори, особливості, проблеми та перспективи його розвитку;	ПРН 5, 6
Вміти оформляти результати досліджень у звіт та виконувати індивідуальні завдання, як складову частину колективного звіту про практику.	ПРН 9
Уміти оформляти картографічні твори із застосуванням сучасних технологій, прийомів та методів.	ПРН 6,8
Вміти володіти можливостями застосування результатів аналітичних досліджень для якісної оцінки територій, ландшафтних одиниць, застосовувати їх до професійної діяльності.	ПРН 9,11

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: <i>денна</i>			Форма навчання: <i>заочна</i>		
	у тому числі					
	індивідуальна робота	самостійна робота	Усього	індивідуальна робота	самостійна робота	
4-й семестр						
<i>Підготовчий етап.</i>						
Отримання та виконання індивідуальних завдань	10	5	5	10	5	5
Підготовка рефератів та презентацій	10	5	5	10	5	5
Разом	20	10	10	20	10	10
<i>Польовий етап.</i>						
Ознайомлення з природними та антропогенними ландшафтами Одеської області (виїзд до селища Вилкове, та міста Одеса).	7	6	1	8	2	6
Вивчення соціальної та виробничої інфраструктури міст Одеса та Затока.	7	5	2	7	2	5
Відвідування та вивчення історичних місць та промислових об'єктів міст Білгород-Дністровський , Шабо.	7	6	1	7	2	5

Ознайомлення з соціальною сферою селища Затока.	7	5	2	7	1	6
Ознайомлення з прикордонною інфраструктурою Одеської області (на прикладі портового комплексу міста Одеса). Нанести на контурну карту.	8	6	2	7	2	5
Відвідування одного з промислових підприємств Одеської області (Селище Шабо, виноробне підприємство «Шабо»). Вивчення сировинної бази підприємства. Виробничі зв'язки. Продукція.	8	6	2	8	2	6
Систематизація зібраних матеріалів.	7	5	2	7	2	5
Вивчення розселення населення та населених пунктів Одеської області.	7	5	2	8	2	6
Ознайомлення із виробничими підприємствами міста Ужгород.	8	6	2	7	2	5
Вивчення транспортної інфраструктури міста Ужгород.	7	5	2	8	2	6
Вивчення об'єктів соціальної сфери міста Ужгород	7	5	2	6	1	5
Разом	80	60	20	80	20	60
Камеральний етап.						
Опрацювання результатів. Виконання індивідуальних завдань.	15	10	5	15	5	10
Написання звіту про практику.	10	5	5	10	5	5
Захист звіту.	10	5	5	10	5	5
Разом	35	20	15	35	15	20
Разом за практику	135	90	45	135	45	90

3. РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Навчальна практика «Соціально-економіко-географічна», складається із трьох послідовних етапів: підготовчого, польового та камерального. Кожен з етапів початкової практики має свої завдання та систему оцінювання результатів.

3.1. Підготовчий етап. Інструктаж з техніки безпеки, вступне заняття, отримання загального та індивідуальних завдань.

Підготовчий період практики розпочинається завчасно до початку строку польових спостережень та досліджень і включає навчально-методичну і технічну підготовку. Навчально-методична підготовка передбачає: а) ознайомлення студентів з метою і завданнями практики, методами і прийомами роботи, б) попереднє вивчення програми практики та її маршруту, а також району практики за літературними та картографічними матеріалами. Організаційна підготовка включає: а) бесіду керівника зі студентами стосовно правил і норм поведінки на практиці, б) ознайомлення студентів з інструкцією по техніці безпеки, в) розподіл обов'язків між студентами в групі на період практики, г) розв'язання низки організаційних

питань. Технічна підготовка включає підбір навчальних матеріалів і обладнання для проведення практики.

Інструктаж з техніки безпеки підписується на вступному занятті усіма студентами.

Загальним завданням є ознайомлення з праграмою навчальної практики та її маршруту, а також району практики за літературними та картографічними матеріалами, розподіл обов'язків між студентами в групі на період практики, технічну підготовку. Індивідуальні завдання отримує кожен студент з переліку тем для індивідуальних завдань. Індивідуальне завдання готується у вигляді реферату, оформленого згідно вимог, захист індивідуального завдання проводиться у формі усного виступу-повіді з обраної теми.

Теми індивідуальних завдань:

1. Особливості економіко - географічного положення і його вплив на спеціалізацію господарства Одеської області.
2. Адміністративно – територіальний поділ Одеської області та його особливості.
3. Господарська оцінка природних умов і ресурсів Одеської області.
4. Населення Одеської області. Динаміка чисельності населення області. Густота населення, природний приріст і міграційні процеси.
5. Трудові ресурси. Зайнятість населення Одеської області.
6. Міське і сільське населення. Особливості його розселення. Найбільші міста.
7. Національний склад населення Одещини. Особливості культури і побуту місцевого населення.
8. Загальна характеристика господарства Одеської області, його структура, рівень розвитку та місце в господарському комплексі України. Галузі спеціалізації.
9. Територіальна організація господарства Одеської області: промислові вузли, центри, райони.
10. Господарський комплекс м. Одеса.
11. Розвиток рекреаційного господарства Одеської області.
12. Основні рекреаційні об'єкти Одеської області та їхня характеристика.
13. Галузі агропромислового комплексу Одещини. Центри переробки сільськогосподарської продукції.
14. Транспортна мережа Одеської області і її відповідність господарському розвитку.
15. Склад та напрямок вантажопотоків морського порту м.Одеса.

16. Розвиток соціальної інфраструктури області.
17. Господарські об'єкти Одеської області, що негативно впливають на довкілля.
18. Актуальні економічні, соціальні та екологічні проблеми Одеської області.

3.2. *Польовий етап. Виїзди до міст Одеської області. Ознайомлення з виробничим процесом підприємств. Ведення щоденників практики.*

Польовий період практики охоплює час від моменту виїзду студентів до моменту повернення і передбачає не лише збір і накопичення фактичного матеріалу, вивчення об'єктів у вузлових пунктах практики, а й соціально-географічні спостереження впродовж маршруту практики. У польовий період студенти: ведуть індивідуальний щоденник спостережень, періодично беруть участь у веденні групового щоденника, проводять збір і обробку матеріалів згідно персональних та групових завдань, з дійснюється захист індивідуальних завдань підготовчого етапу практики. Польовий етап навчальної практики «Соціально-економіко-географічної» передбачає наступні пункти:

1. Ознайомлення з природними та антропогенними ландшафтами Одеської області (виїзд до селища Вилкове, та міста Одеса). Ознайомлення з соціальною та виробничою сферою населених пунктів, ведення польового щоденника.
2. Вивчення соціальної та виробничої інфраструктури міст Одеса та Затока. Складання плану соціально-економічної характеристики поселень за наступними пунктами:
 - Склад території та її географічне положення;
 - Природні умови та ресурси;
 - Населення (чисельність, густота, національний, етнічний та статевовіковий склад, зайнятість);
 - Особливості історичного розвитку;
 - Характерні риси господарства (первинний сектор, вторинний та третинний сектори);
 - Місце у регіональному поділі праці.

3. Відвідування та вивчення історичних місць та промислових об'єктів міст Білгород-Дністровський , Шабо. Ознайомлення з окремими видами виробництв населених пунктів.
4. Ознайомлення з соціальною сферою селища Затока. Характеристика соціальної сфери включає наступні пункти:
 - діяльність із забезпечення ефективної зайнятості населення;
 - діяльність з формування доходів членів суспільства;
 - діяльність із соціального забезпечення і соціального захисту;
 - діяльність, що забезпечує споживання, форми і способи їх задоволення;
 - охорона здоров'я;
 - народна освіта;
 - торгівля та громадське харчування;
 - житлове та комунальне господарство;
 - діяльність з екологічного захисту громадян;
 - культура і мистецтво.
5. Ознайомлення з прикордонною інфраструктурою Одеської області (на прикладі портового комплексу міста Одеса). Визначити та описати основні види діяльності Нанести на контурну карту портово-промисловий комплекс міста та повести його зонування.
6. Відвідування одного з промислових підприємств Одеської області (Селище Шабо, виноробне підприємство «Шабо»). Вивчення сировинної бази підприємства. Виробничі зв'язки. Продукція. Характеристика виноробної галузі Одеської області.
7. Систематизація зібраних матеріалів.
8. Вивчення розселення населення та населених пунктів Одеської області.
9. Ознайомлення із виробничими підприємствами міста Ужгород відбувається після приїзду з Одеської області в рамках продовження польового етапу навчальної практики. Організація оглядової екскурсії на одне з підприємств м.Ужгорода («Ядзакі»).
10. Вивчення транспортної інфраструктури міста Ужгород. Характеристика видів транспорту, транспортних маршрутів, пасажирських та вантажних перевезень, основних проблем та перспектив розвитку транспортної інфраструктури міста.
11. Вивчення об'єктів соціальної сфери міста Ужгород. Характеристика соціальної сфери включає наступні пункти:
 - діяльність із забезпечення ефективної зайнятості населення;
 - діяльність з формування доходів членів суспільства;
 - діяльність із соціального забезпечення і соціального захисту;
 - діяльність, що забезпечує споживання, форми і способи їх задоволення;

- охорона здоров'я;
- народна освіта;
- торгівля та громадське харчування;
- житлове та комунальне господарство;
- діяльність з екологічного захисту громадян;
- культура і мистецтво.

3.3. Камеральний етап. Індивідуальний звіт (змістовність, оформлення, захист). Груповий звіт (змістовність, оформлення, захист, відповіді на питання).

Камеральний етап практики – це заключний етап, який передбачає необхідну камеральну обробку зібраних матеріалів і підведення підсумків практики. Цей етап може становити до 20% часу практики. До камерального етапу навчальної практики «Соціально-економіко-географічної» відносяться наступні роботи:

- опрацювання результатів;
- виконання індивідуальних завдань;
- опрацювання результатів власних спостережень, оформлення картографічних та літературних джерел;
- написання звіту практики.

Вимоги до звіту

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Звіт про проходження практики оформляється кожним студентом окремо з такими структурними елементами:

- титульний лист (оформлюється за правилами написання курсових робіт);
- вступ (містить мету та завдання практики);
- індивідуальний план;
- самозвіт про виконання індивідуального плану практики, реферат з індивідуальним завданням;
- польовий щоденний, який вівся студентом під час польового етапу практики;
- оформлений згідно вимог щоденник навчальної практики із характеристикою-відгуком та підписом керівника практики (Дивись додаток 1);

Обсяг письмового звіту – 10-15 сторінок друкованих аркушів в форматі А4. Наскрізна нумерація сторінок. Звіт перевіряється, оцінюється й затверджується керівником практики (Дивись додаток 1).

3.4. Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль – це захист звіту практики, що проводиться у вигляді диференційованого заліку (усної перевірки знань, польового та камерального щоденників, виконання індивідуальної роботи, групового звіту).

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Під час оцінювання результатів практики науковий керівник повинен дотримуватися наступних критеріїв:

- ступінь виконання студентами завдань практики ;
- якість знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх фахівців.

Під час практики контроль здійснюється у формі перевірки обробки результатів польових досліджень. Звітна документація: польові щоденники, із записами спостережень та статистичних результатів , виконаними практичними завданнями, маршрути, плани місцевості. Проведення усного та письмового контролю теоретичних та практичних знань наприкінці практики. Всі роботи виконуються студентами індивідуально при роботі в бригадах. Кожного польового дня кожен студент опановує окремий вид роботи.

Схема нарахування балів

Розділи	Вид роботи	Кількість балів
Підготовчий	Інструктаж з техніки безпеки, вступне заняття, отримання загального та індивідуальних завдань	10
	Ознайомлення з виробничим процесом підприємств	10
	Ведення щоденників	20
	Індивідуальний звіт (змістовність, оформлення, захист)	30

	Груповий звіт (змістовність, оформлення, захист, відповіді на питання)	10
	Підсумковий контроль	20
Сума балів за практику		100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Підготовчий етап		Польовий етап		Камеральний етап	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Виконання індивідуального завдання	1	10				
Реферат	1	10				
Презентація	1	20				
Ведення польового щоденника			1	10		
Самостійна робота			1	20		
Ведення щоденника практики					1	10
Захист практики					1	20
Разом		40		30		30

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	Визначення знань студента
90 – 100	A	зараховано (відмінно)	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного модульного контролю в цілому. Усі завдання практики

			виконано в повному обсязі. Студент сумлінно виконував всі завдання керівника практики, був присутній на всіх частинах практики, що відображено у звіті. Звіт подано у встановлений термін, він містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику – «відмінно».
82-89	B		Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому. Завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Студент виконував завдання керівників практики. Звіт подано у встановлений термін, він містить всі структурні елементи, але є незначні невідповідності. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику – «добре».
74-81	C		Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та модульного поточного контролю в цілому виконав не повністю. Завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, була допущена певна кількість не дуже грубих помилок. Студент виконував завдання керівників практики. Звіт подано у встановлений термін, він містить всі структурні елементи, але є невідповідності. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику – «добре».
64-73	D		Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми модульного контролю не виконав.
60-63	E		Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та модульного контролю в цілому. Завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація недооформлена або оформлена з

			помилками. Щоденник практики не правильно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику – «задовільно».
35-59	FX	не зараховано (незадовільно з можливістю повторного складання)	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та модульного контролю в цілому. Завдання практики виконано з помилками. Виконано не всі завдання, але значна їх частина, або були допущені неточності. Звітна документація оформлена неповно, з помилками. Щоденник практики недооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику – «задовільно».
0-34	F	не зараховано (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст кожної теми навчальної дисципліни, не виконав модульного контролю. Оцінка «незадовільно» - більшість завдань невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту. Звітна документація оформлена з помилками. Щоденник практики та характеристика-відгук відсутні. Рекомендоване перескладання.

5.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Немець Л. М. Економічна і соціальна географія України : навчальний посібник / Л. М. Немець, П. А. Вірченко, Ю. Ю. Сільченко. – Харків: ФОП Грицак С.Ю., 2014.
2. Голіков А. П. Економіка України / А. П. Голіков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба – К. : Знання, 2009.
3. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики : навчальний посібник / О. Г. Топчієв – Одеса : Астропринт, 2005.
4. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : підручник для студ. географ. спеціальностей вищих навч. закладів / О. Г. Топчієв – Одеса : Астропринт, 2009.
5. Шаблій О.І. Основи суспільної географії : підручник для вузів / Олег Іванович Шаблій. – Львів: Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2012.
6. Суспільна географія. Основи теорії / Укладач В. І. Єфименко. – К. : Шлях, 2006.

Допоміжна література

1. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – К.: видавничий дім Академія, 1999.
2. Соціально-економічна географія України (за ред. Шаблія О.І.) – Львів: Світ, 1998.

3. Статистичний щорічник України 2019. – К.:Техніка,2019.
4. Стаченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика. – К.:Вікар,2001.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Підручники для вивчення навчальної дисципліни:

<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%92%D1%96%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D1%81%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%9D%D1%94%D0%BC%D0%B5%D1%86%D1%8C-%D0%95%D0%A1%D0%93%D0%A3.pdf>

2. Освітні портали:

<http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/ESGU-2016-17.pdf>

[http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Econ&SocGeogr\(2\).pdf](http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/Econ&SocGeogr(2).pdf)

6.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ВИКОНАННЯ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Особливості економіко - географічного положення і його вплив на спеціалізацію господарства Закарпатської області.	1	3
2	Адміністративно – територіальний поділ Закарпатської області та його особливості.	2	3
3	Господарська оцінка природних умов і ресурсів Закарпатської області.	2	4
4	Населення. Динаміка чисельності населення Закарпатської області. Густота населення, природний приріст і міграційні процеси.	2	4
5	Трудові ресурси. Зайнятість населення області.	2	4
6	Міське і сільське населення. Особливості його розселення. Найбільші міста.	2	4
7	Національний склад населення Закарпатської області.	2	4

	Особливості культури і побуту місцевого населення.		
8	Загальна характеристика господарства Закарпатської області, його структура, рівень розвитку та місце в господарському комплексі України. Галузі спеціалізації.	2	4
9	Машинобудівний комплекс Закарпатської області. Виробничі зв'язки. Продукція.	2	4
10	Господарський комплекс Мукачівського району.	2	4
11	Територіальна організація господарства Закарпатської області: промислові вузли, центри, райони.	2	4
12	Господарський комплекс м. Ужгород.	2	4
13	Розвиток рекреаційного господарства Закарпатської області.	2	4
14	Основні рекреаційні об'єкти Закарпатської області та їхня характеристика.	2	4
15	Галузі агропромислового комплексу. Центри переробки сільськогосподарської продукції Закарпаття.	2	4
16	Транспортна мережа Закарпаття і її відповідність господарському розвитку.	2	4
17	Місто Чоп. Склад та напрямок вантажопотоків.	2	4
18	Актуальні економічні, соціальні та екологічні проблеми Закарпатської області	2	4
19	Створіть електронну презентацію (в програмі <i>Power point</i>) на тему «Порівняльна характеристика адміністративного районування Одеської та Закарпатської областей».	2	4
20	Створіть електронну презентацію (в програмі <i>Power point</i>) на тему «Особливості інфраструктури Одеської області».	2	4
21	Створіть електронну презентацію (в програмі <i>Power point</i>) на тему «Фізико-географічні одиниці степової зони Одеської області».	2	4
22	Створіть електронну презентацію (в програмі <i>Power point</i>) на тему «Промисловість Одеської області».	2	4
23	Створіть електронну презентацію (в програмі <i>Power point</i>) на тему «Промисловість Закарпатської області».	2	4
	Разом	45	90

Для виконання самостійної роботи студент повинен мати окремий зошит, де розкриває питання теми. Презентації на теми виконуються та зберігаються в електронному варіанті.

7.ДОДАТКИ

Додаток 1

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(повне найменування вищого навчального закладу)

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)
студента _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
Інститут, факультет, відділення _____
Кафедра, циклова комісія _____
освітньо-кваліфікаційний рівень _____
напрямок підготовки _____
спеціальність _____
_____ (назва)
_____ курс, група _____

Студент _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „____” _____ 20__ року

_____ (підпис) _____ (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

